

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการศึกษาระดับพื้นฐานของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 29)

พระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตราที่ 24 บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติทำให้คิดเป็น ทำเป็น และเข้าใจ รักการอ่าน รักการใฝ่รู้ โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถจัดบรรยากาศแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา-มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นอกจากนั้นแล้ว พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ยังได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้การศึกษาที่ได้จัดโดยสถานศึกษาทุกที่ทุกแห่งมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น จำเป็นจะต้องมีการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงได้ให้มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยมีปรัชญาการศึกษาปฐมวัย คือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและการพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม และหลักการของหลักสูตรได้กล่าวว่

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครองบิดามารดา เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู การศึกษาเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ ส่วนจุดหมายของหลักสูตรมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัยเด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วยมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมทั้งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 42-45)

ในสภาพของสังคมปัจจุบัน บุคคลต้องเผชิญกับภาวะแรงกดดันต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากกระแสของความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของสังคมที่มีผลต่อการครองชีวิตและมีระดับของการแข่งขันสูง ก่อให้เกิดความเครียดได้ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 : 26-31) ความผันผวนทางสังคมและเศรษฐกิจนี้ นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ที่บุคคลทุกเพศทุกวัยต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางคนหรือบางกลุ่มก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยการปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาได้บ้างตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็มีคนอีกเป็นจำนวนมากที่รู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง เกิดความเครียดมาก ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางออกที่ไม่ถูกต้อง เช่น การฆ่าตัวตายเพื่อหนีจากปัญหา (กรมสุขภาพจิต, 2543:67-70) ความสามารถในการปรับตัวของแต่ละคนในการต่อสู้จากความเครียดที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้นั้น จึงนับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 : 32-39) ซึ่งการปรับตัวขึ้นหยัดต่อสู่กับการเปลี่ยนแปลง เพื่อสิ่งที่ดีกว่า หรือเพื่อความสำเร็จที่มุ่งหวังนี้ ได้ถือให้เป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ หรือมี EQ ดี (ฟองพรรณ เกิดพิทักษ์, 2543 : 12-27) เป็นความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข โดยสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ใช้ภาษาสื่อสารได้ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความภูมิใจในตนเอง และมีความสุข (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 15-18)

จากการวิจัยของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ มีส่วนส่งเสริมให้คนประสบความสำเร็จได้มากกว่าเขาว่าปัญญาหรือ IQ ทำให้ นักจิตวิทยาเกิดความสนใจศึกษาและสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ และได้สรุปว่าคนที่ IQ สูง มีสติปัญญาดี ก็ไม่ได้หมายความว่าประสบความสำเร็จ นักจิตวิทยาจึงได้กำหนดความเก่งอีกประเภทหนึ่งที่จะส่งผล

ให้บุคคลประสบความสำเร็จเรียกว่า EQ โดยผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์นี้จะประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิตด้วย (ทศพร ประเสริฐสุข. 2543 : 153-159)

สถาบันการศึกษาจึงควรตระหนักในการทำหน้าที่พัฒนาเด็กทางด้านอารมณ์ควบคู่กับพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ไปด้วย เพราะหากเยาวชนไทยได้มีการพัฒนาอารมณ์อย่างถูกต้อง จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากอารมณ์ได้ไม่มากนักน้อย เนื่องจากประสบการณ์ทางอารมณ์เป็นพื้นฐานสำหรับการเจริญงอกงามทางจิตใจและคุณธรรม หากทุกฝ่ายช่วยกันสร้างโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์เรียนรู้และเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ เด็กก็จะมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่มั่นคง พร้อมทั้งจะใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และสร้างสังคมที่สงบสุข รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถตัดสินใจดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำให้แต่ละบุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง (นิตยา คชภักดี. 2541 : 72-85) แม้ว่าจะมีโรงเรียนหลายแห่งที่ได้เพิ่มสาระเรื่องคุณธรรม การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมั่นคงทางอารมณ์มากขึ้นแล้วก็ตาม ทางโรงเรียนจึงควรจัดให้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนด้วย เพื่อให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ คือ มีทั้งความรู้ประสบการณ์จากการเรียนเป็นคนดี เห็นใจผู้อื่น เป็นผู้มีความอดทน มีสติรู้ตนเอง และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 33-42)

นอกจากนี้ เป้าหมายที่สำคัญของการศึกษาก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพที่สังคมปรารถนา และระบบการศึกษาที่ดีจะต้องสร้างให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน ด้านการประกอบอาชีพ และความสำเร็จในชีวิต นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาจึงต้องพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว (กรมสุขภาพจิต. 2543 : 55-57) ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542 : 84-93) ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถทางสติปัญญา (IQ) คือ ความเก่ง และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) คือ การรับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา และมีความยืดหยุ่น (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 42)

ดังนั้น การแก้ปัญหาอาจสามารถทำได้โดยการฝึกให้เด็กสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักปรับตัวเมื่อต้องเผชิญปัญหาและข้อขัดแย้งระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม สามารถ

ตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์มั่นคง ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2543 : 54-58) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีผลให้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนลดลง เช่น การทำร้ายตนเอง การแสดงความก้าวร้าว การเสพหาสารเสพติด การถูกพักและไล่ออกจากโรงเรียน และการทะเลาะวิวาท เป็นต้น

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะพัฒนา เนื่องจากอารมณ์ของคนเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น เกิดจากสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าที่มากระทบ อายุ เพศ บุคลิกภาพพื้นฐาน การทำงานของสมองและสารเคมีในร่างกาย และระบบความคิดหรือวิถีคิด ซึ่งในบรรดาเหตุปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ระบบความคิดหรือวิถีคินับว่าเป็นเหตุสำคัญที่สุดและเป็นส่วนที่เราสามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง ส่วนอื่น ๆ นั้นเป็นปัจจัยที่มาประกอบ (อาภา ถนัดช่วง. 2543 : 13-25) ในทางพุทธศาสนากล่าวถึงทางที่จะชักนำให้สามารถส่งเสริมปัญญา สร้างแนวคิดที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีแก้ปัญหาได้ นั่นคืออริยสัจ 4 เป็นความคิดแก้ปัญหาที่สามารถนำมาพัฒนาคนได้ เพราะได้ใช้สติคุมใจไว้ให้รู้ตัวอยู่เสมอ เมื่อมีสติอยู่กับตัวอมทำให้ใช้ความคิดตามหลักเหตุผลได้ นั่นคือการใช้ปัญญา (พระธรรมปิฎก. 2542 : 28-36)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้สอนชั้นปฐมวัยมาหลายปี พบว่านักเรียนยังไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ชี้ชัดในมาตรฐานที่ 10 มาตรฐานผู้เรียนในด้านการคิด แก้ปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหา มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีมีความสุข มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงามผลในภาพรวมระดับคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ อยู่ในระดับดีมาก และผลการประเมินมาตรฐานด้านนี้มีความสอดคล้องกับผลการประเมินพัฒนาการด้านการคิดแก้ปัญหา ความสามารถในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย ความสุขในการเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2550 โดยผู้เรียนมีผลการประเมินอยู่ที่ร้อยละ 40 ซึ่งเป็นค่าร้อยละที่ต้องได้รับการพัฒนา

ดังนั้นจึงมีความน่าจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ โดยตระหนักถึงความ เป็นบริบทของปฐมวัย เป็นวัยที่ขาดพื้นฐานประสบการณ์ด้านต่างๆ ดังนั้นเด็กปฐมวัยจะไม่สามารถเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ ที่ไม่ใช่การปฏิบัติได้ดี ผู้วิจัยจึงเลือกการจัดประสบการณ์แบบโครงการ กับแบบสืบเสาะหาความรู้ มาเป็นตัวจัดกระทำให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบสามารถเป็นวิธีที่สนองต่อการปูพื้นฐานประสบการณ์

ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์ที่เป็นไปตามความสนใจของเด็กเองและเป็นการศึกษาที่ลุ่มลึกในแต่ละเรื่องที่เด็กสนใจ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 82-83) ส่วนการจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีจัดประสบการณ์อีกแบบหนึ่ง que เด็กต้องแสวงหาคำตอบด้วยตนเองครูเป็นเพียงผู้สร้างสถานการณ์ช่วยผู้ ผดุงยศ ดวงมาลา (2531 : 63) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบ ในการทดลองครั้งนี้ ความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ให้ เหมาะสมกับวัย ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์นั้น มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และแบบสืบเสาะหาความรู้ตามเหตุผล ดังกล่าวข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับการจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับแบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมีความ สำคัญในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติดังนี้

เชิงทฤษฎีผลการวิจัยช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ในสาขาการจัดการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการและแบบสืบเสาะหาความรู้แล้วมีความสามารถในการ แก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์จากการจัดประสบการณ์ทั้งสองแบบดังกล่าว

เชิงปฏิบัติเป็นแนวทางของการจัดประสบการณ์แบบโครงการและแบบสืบเสาะหา ความรู้ สำหรับครูผู้สอนชั้นปฐมวัย ที่จะนำไปใช้ปรับปรุง พัฒนาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมและดียิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้อีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์/หน่วยในการศึกษา

เด็กปฐมวัยชั้นปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนวัดพระญาติการาม (ศุภสุขบำรุง) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 มี 300 ห้องเรียน 195 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนวัดพระญาติการาม (สุขสุขบำรุง) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบการจัดประสบการณ์

3.1.1 แบบโครงการ

3.1.2 แบบสืบเสาะหาความรู้

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา

3.2.2 ความฉลาดทางอารมณ์

4. ขอบข่ายเนื้อหา

ขอบข่ายของเนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตและยอมรับความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่น มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย ตัวบ่งชี้ที่ 2 แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสาระการเรียนรู้ มีดังนี้ ไรตีสายไหม ดอกโสนบ้านเรา ไข่ กล้วย ปลา ผลไม้

5. ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ในช่วงทำการทดลองเป็นระยะ 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 แผนประสบการณ์ สัปดาห์ละ 5 แผนประสบการณ์ หนึ่งแบบการจัดประสบการณ์ 30 แผนประสบการณ์ สองแบบการจัดประสบการณ์รวมเป็น 60 แผนประสบการณ์ ได้ดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2552 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553

6. ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ไม่เคยได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับแบบสืบเสาะหาความรู้ มาก่อน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยบูรณาการ กรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยคำนึงถึงบริบทของเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสเด็กได้ค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีการของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินการทำงานของตนเอง และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร มีอิสระ (วัฒนา มัคคสมัน, 2544 : 1) โดยมีระยะการจัดประสบการณ์

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ

ระยะที่ 3 รวบรวมสรุป

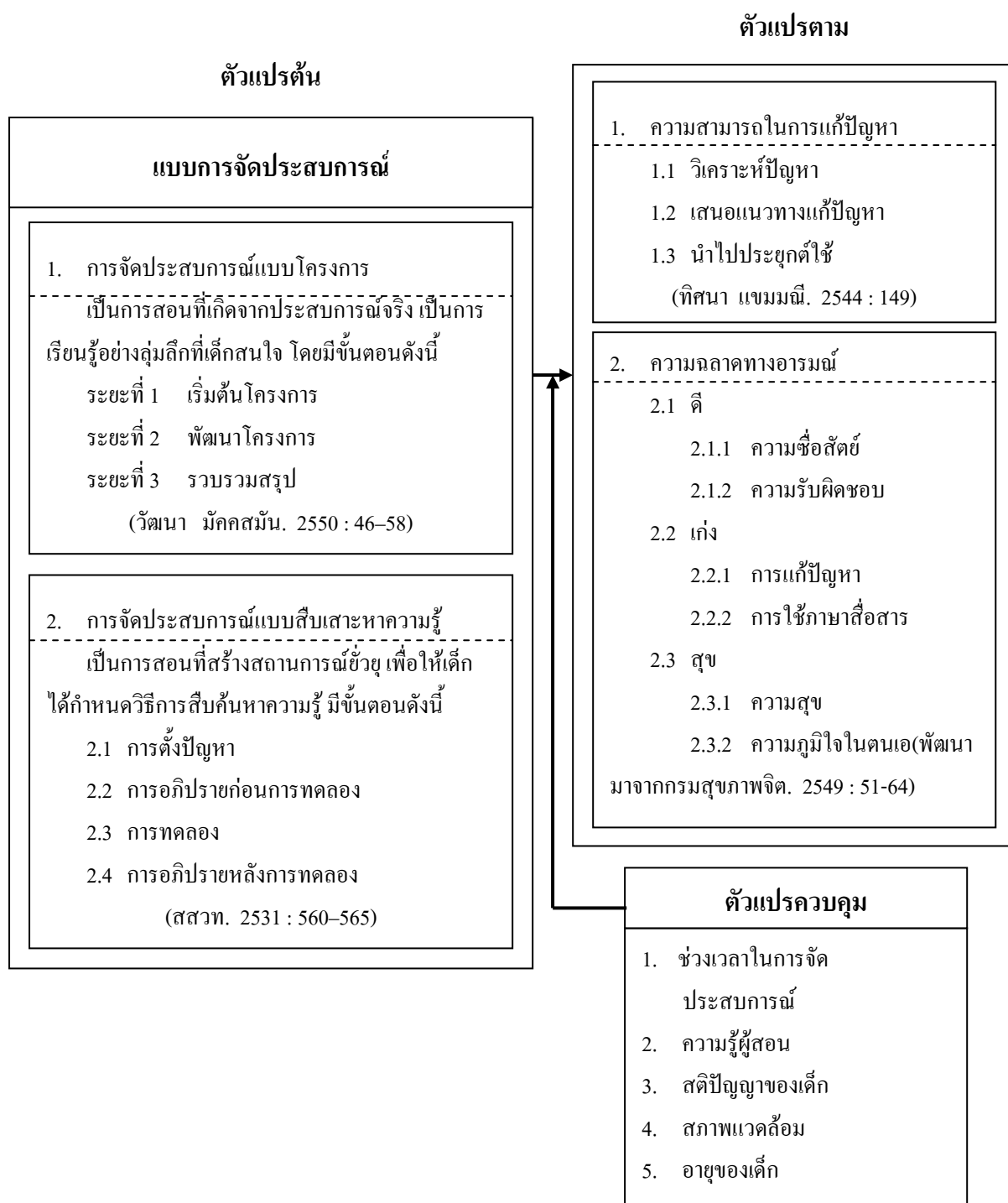
การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการสอนที่สร้างสถานการณ์ช่วย เพื่อให้วิธีการสืบค้นหาความรู้ (สสวท. 2531 : 560-565) มีขั้นตอนดังนี้

1. การตั้งปัญหา
2. การอภิปรายก่อนการทดลอง
3. การทดลอง
4. การอภิปรายหลังการทดลอง

ทิสนา แคมมณี (2544 : 149) ได้เสนอองค์ประกอบการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา
2. เสนอแนวทางแก้ปัญหา
3. นำไปประยุกต์ใช้

จากที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้เสนอองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ไว้หลายท่านดังกล่าวมาแล้ว ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากกรมสุขภาพจิตคือ ดี เก่ง สุข ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การจัดประสบการณ์เกิดจากการได้รับประสบการณ์ตรงด้วยการปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กสนใจ และเป็นการเรียนรู้ที่จะเป็นการนำไปสู่การแก้ปัญหา มีขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ ระยะที่ 3 รวบรวมสรุป

2. การจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มุ่งให้นักเรียนคิดค้นคว้าหาความรู้ แก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเองอย่างมีระบบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนจะต้องสร้างสถานการณ์ช่วย เพื่อให้เด็กเรียนได้กำหนดวิธีการค้นคว้าหาความรู้ 1) การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการตั้งคำถาม 2) การอภิปรายก่อนการทดลอง 3) การทดลอง และ 4) การอภิปรายหลังการทดลอง

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบทดสอบในการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วย วิเคราะห์ปัญหา เสนอแนวทางแก้ปัญหา นำไปประยุกต์ใช้ วัดค่าได้ด้วยมาตรวัด 3 ระดับ ด้วยแบบทดสอบสถานการณ์

4. ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากการทดสอบที่ได้พัฒนามาจากกรมสุขภาพจิตซึ่งประกอบด้วย ดี ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เก่งได้แก่ การแก้ปัญห การใช้ภาษาสื่อสาร สุข ได้แก่ ความสุข ความภูมิใจในตนเอง วัดค่าได้ด้วยมาตรวัด 3 ระดับ ด้วยแบบทดสอบสถานการณ์

5. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิงอายุระหว่าง 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดพระญาติการาม (ศุภสุขบำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับแบบสืบเสาะหาความรู้ มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉลี่ยแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความสามารถในการแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนวัดพระญาติการาม (ศุภสุขบำรุง) ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับแบบสืบเสาะหาความรู้

2. เป็นแนวทางหรือทางเลือกสำหรับครู และนักการศึกษา สำหรับพิจารณาความสามารถของเด็กปฐมวัยในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย มีความสุขในการเรียนและสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ตามผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2550